

Nem papír, életre szóló szövetség

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia a 2011. esztendő t a Család Évének nyilvánította. A Püspöki Konferencia 2010. december 26-án kibocsátott Körlevele II. János Pál pápa 1981 –ben kiadott Familiaris consortio kezdetű buzdításához kapcsolódik. A magyar KÉSZ „Nem papír, életre szóló szövetség” címmel előadássorozatot indított a házasságról, melynek programja szervesen illeszkedik a Család Évéhez. Nekünk, keresztényeknek igen fontos feladatunk a házasság és a család intézmények erősítése, ez a program célkitűzése is. Ezt a gondolatot több pillérrre építi a forgatókönyv: diákszerelem, párválasztás; az utóbbinál három eltérő fogalomról kell beszélni, az élettársi viszonyról, a polgári házasságról és a szentségi házasságról, azaz „Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassa.”

Ennek a programnak a lebonyolításához KÉSZ-tagokat kértek fel, illetve olyan gyakorló keresztényeket, akik hiteles és autentikus válaszokat tudnak adni a fiataloknak, és jó példával szolgálnak. Dr. Németh Csaba révfülöpi KÉSZ vezető ajánlatára engem is felkértek, és négy előadást tartottam a ceglédi Bem József Szakpiskolában. Ott tapasztaltam, hogy az ifjúság mennyire nyitott és érdeklődő e témával kapcsolatban. Jelen munkám néhány kiegészítéssel ezeket a beszélgetéseket tartalmazza.

A beszélgetés során rávilágítottam a párkapcsolatokban fontos szerepet játszó három tényezőre, a szexusra, az eroszra és az agapéra, felhívva a figyelmet, hogy mindegyiknek más és más szerepe a férfi és nő kapcsolatában, illetve azok együttes jelenlétének fontosságára. A fogalmak tisztázása után rátértem a párkapcsolatok különböző formáinak negatív, illetve pozitív bemutatására. A férfi és nő közötti szeretetet, amely nem a gondolkodásból és akarásból fakad, hanem az egész embert egyszerre veszi hatalmába, a görögök erosznak nevezték. Az eroszt érhetőbbben mámornak is mondhatjuk.

Az agapé, azaz amikor a szeretet már nem önmagát keresi, hanem szerelmesének javát akarja, lemondást, áldozatkészséget tételez fel. A férfi és a nő ideális kapcsolatában az erosz és az agapé nem szakítható el egymástól. Az agapé önmagában hosszú ideig nem maradhat meg, mert az ember képtelen mindig csak adni, kapnia is kell.

Először a ma sajnos leggyakoribb párkapcsolatról, az élettársi viszonyról beszélünk. Ennek fő motívumáról, negatívumáról, a felelősségvállalás hiányáról. Megértették, hogy ebben a kapcsolatban a szexus a meghatározó, amely nem személyre, hanem a másik nemre irányul elsődlegesen, s így közvetlen motívuma a kéjvágy kielégítése. Ebből adódóan a tartóssága bizonytalan. A kapcsolatot bármikor meg lehet szakítani minden gyakorlati felelősségvállalás nélkül. Természetesen ez nem

zárja ki, hogy pszichés következményei ne legyenek. Bármelyik, de akár mindkét félnél súlyos lelki traumát okozhat, amely az illető egész életére kihathat, meghatározóvá válhat. Az ilyen kapcsolatnak másik fontos negatívuma, hogy a pár nem törekszik gyermekáldásra, sőt az esetek többségében igyekeznek elkerülni azt. Ha mégis születik gyermek az ilyen kapcsolatból, akkor egy esetleges szakítás újabb és súlyosabb következményekkel jár, mert ez már a gyermeket is érinti, és a fejlődését erősen befolyásolhatja. A fentiek miatt az ilyen kapcsolatok kialakítását mindenféleképpen kerülni kell; ha mégis ezt választják, ügyeljenek, hogy a szexus mellett kialakuljon az erosz és agapé is. Arra kell törekedni, hogy ez kapja a hangsúlyt, mivel az utóbbi nemcsak a testtel, hanem a partner személyiségével, lelkiségével is törődik. Észre vesszük a másik nemből a szépséget, finomságot, a lelkiséget, illetve az udvariasságot, és ezek alakítják elsősorban a kapcsolat kialakulását, annak további fejlődését, elvezethet a házasságig.

A házasság, ha polgári, akkor sem csak papír, hanem egy életre szóló szövetség. Természetesen a polgári házasságot fel is lehet bontani, el lehet válni, de itt már felelősségvállalás van, hiszen a törvény képviselője előtt tesznek fogadalmat a házasulandók, mivel az anyakönyvvezető előtt megkötött szerződésről van szó. Sajnos a polgári házasság megkötésekor megjelenhet a válás gondolata is, pl. amikor felvetődik a vagyonmegosztás lehetősége egy esetleges válással kapcsolatban.

Az egyházi házasság nemcsak formájában különbözik az előbbiektől. Itt esküvel fogadnak hűséget egymásnak a házasfelek. Míg a polgári házasságkötésben a felek az összetartozás gondolatát nyilvánítják ki, addig itt az örök összetartozásra esküsznek. Az eskü szövegének, tartalmának súlya van. Ezt a súlyt a polgári életben is megfigyelhetjük, gondoljunk csak a bírósági tárgyalásokra. Az eskü alatt tett hamis vallomást, a törvény szigorúan bünteti. Vagy gondoljunk az esküszegésre, aminek szintén komoly következménye van. A párkapcsolatok formái közül az egyházi házasságnak van a legnagyobb súlya, mivel az esküt tevők mellett ott van láthatatlanul a harmadik Személy, aki előtt az esküt teszik. Jézus mondta: amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza. Az egyház nem is ismer válást, csak érvénytelen házasságot. Az együttélés két utolsó formájánál kell megemlíteni a párkapcsolatok harmadik tényezőjét, az agapét, amelyben a felelősségtudat nyilvánul meg, azaz a felelősségérzet a másikért, a lelkiismeretünk előtt. Ez jelentős tényező, mert a teremtett világban csak az ember rendelkezik lelkiismerettel.

Tudomásul kell venni, hogy a házasság nem csupán szellemi dolog, hanem megtestesült valóság, amely nemcsak a szaporodást szolgálja. Totális közösség, nemcsak a férfi és a nő jelenben fennálló közössége, hanem egész életük közössége múltjukkal és jövőjükkel együtt. A házasság nem nagy szavakon alapul, nemcsak magaslatos gondolatok tartják fenn, hanem a hétköznapiak tényleges életközösségéből nő ki. A házasság akkor kezdődik, amikor a férfi és a nő hajlandó arra, hogy közös életet kezdjen, és ezt az akaratukat nyilvánosságra is hozzák. Ezt tartalmazza a következő bibliai megfogalmazás: „Az ember ezért elhagyja atyját és anyját, feleségéhez csatlakozik s a kettő egy test lesz. Úgy hogy már nem ketten vannak, hanem csak egy test.” (Mt 19, 1–12) Ez mindkét házastársra vonatkozik. Nem azt jelenti, hogy a házastársak megtagadják szüleiket. De ezentúl nincs én családom, te családod, ezek helyére a MI családunk kerül. A házasságkötéssel, tehát egy új fogalom született meg, a MI fogalma. Ez a MI egy újszülött csecsemőhöz hasonlítható, aki-

nek fejlődni, felnőni kell. Ez a folyamat évtizedekig tart, vagyis a házaseslet egész ideje alatt. A házastársak esküvőjük előtt több-kevesebb ideje ismerik már egymást. Találkozásuk, kapcsolatuk a szimpátia, a szexus vagy az erosz alapján alakulhatott ki. Egymás megismeréséhez azonban hosszabb idő kell. Ezért türelmesnek, segítőkésznek kell egymás iránt lenni. Itt lép be a házasesletbe az agapé, amelynek nagyon fontos és jelentős szerepe lesz az egészséges házasesletben.

A család első éveit sokan úgy nevezik, hogy az összecsiszolódás esztendei. Ebben az időszakban, nagyon sok tényezőre kell figyelni. Elsősorban arra, hogy mindkét fél szerezzen egymásnak örömet, boldogságot, de ez nem csupán a szexusra vonatkozik, hanem az erosz jelenlétére is, amit sokan nappali erosznak neveznek. Ennek az ún. összecsiszolódási időszaknak jelentős veszélye, ha a házastársak nem tudnak elszakadni régi családjuktól, illetve a szülők nem tudják, vagy nem akarják elengedni őket. Ez az ún. „anyós szindróma”. Ennek a korszaknak egy másik veszélye, hogy mind a fiú, mind a lány az általa magában megrajzolt ideált nem találja párjában, s ezáltal csalódás éri. Már a házasság előtt el kell dönteni, hogy hibáival együtt szereti-e, és így vállalja-e a másikkal a haláig a közös életet. Ha a házasság előtt nem változtatja meg a nem kívánt tulajdonságait (pl. a dohányzást), akkor számolnia kell azzal, hogy a házasság alatt is dohányozni fog. Ennek a csalódásnak a kiküszöbölését szolgálja az, hogy igyekezzenek a másik fél igazi értékeit megismerni, és azokat elfogadni. A MI fogalom a család gazdasági életére is vonatkozik: nincs én pénzem, te kereseted, csak a mi pénzünk lehet. A gazdasági terület nagyon sok problémát hordozhat magában, például a hűtlenség egyik forrása lehet. Bizalmatlanság, hűtlenség az, ha valamelyik házastárs a másik előtt eltitkolja mellékes keresetét, jövedelmét, jutalmát.

A házastársi hűséget nem könnyű megtartani. Jézus már azt is házasságtörésnek mondja, ha bűnös gondolattal nézünk más személyre. A hűség megtartásához a házasság szentsége ad kegyelmet.

A házaseslet teljességét segít kibontani a gyermekáldás. A házasság gyümölcse a gyermek. Ő az élet felelete a halál törvényére. Itt kell visszatérni a jegyesség időszakára. A komoly párválasztás esetében az is meghatározó, hogy szeretném, ha ez a lány lenne az én gyermekem édesanyja, illetve fordítva is igaz: szeretném, ha ez a fiú lenne a gyermekem édesapja. Az ilyen gondolatok erősítik az eroszt, illetve az agapét. A fentiekből adódik, hogy a gyermekáldás többszörös kapocs a házastársak között. Családi vonatkozáson túlmenően is fontos szerepe van a gyereknek, társadalmi, nemzeti vonatkozásban is fontos.

Illyés Gyula ezzel kapcsolatban így ír a Szekszárd felé című versében, amikor a vonaton utazva szemben ült vele egy áldott állapotban lévő édesanya:

„... S azt gondolom: itt megy a hazám.

Viszi, mit se tudva,

szakadék, örvény fölött Árpád örökét.”

Korunkban, sajnos nem mindig tekintik a gyermeket Isten áldásának, sőt néha nem kívánt személynek tartják, s különféle módon küzdenek ellene. Ezt az utóbbi szomorú tényt hirdeti Abasáron a „Több millió meg nem született gyermek sír- emléke”, vagy a „Meg nem született gyermek naplója”. A fentieket elkövető szülők

talán nem is gondolják, tettükkel az ötödik parancsolat, a „ne ölj” ellen vétének, valamint nem veszik komolyan a bibliai szót: „Isten miután megteremtette az embert, a férfit és a nőt, megáldotta őket, mondván, szaporodjatok és töltsétek be a földet.”

Az Isten által megáldott házasság pillérei tehát a boldogság, a biztonság és a gyermekáldás. A boldogság, az örömszerzés forrásai a szexus, az erosz és az agapé. Az idő múlásával változnak ezek a tényezők. Ez biológiai törvényszerűség, de ha ügyelünk arra, hogy a hármast pillér arányossága egész maradjon, azaz a hanyatló szexus helyét a növekvő erosz és az agapé foglalja el, akkor a házastársi kapcsolat továbbra is békés, nyugodt légkörű lesz.

Sajnos ma azt is el kell mondani, ami néhány évtizeddel ezelőtt teljesen felesleges volt: az egyneműek életközösségét semmiféleképpen nem tekinthetjük házasságnak, még akkor sem, ha ezt a liberális szemléletűek nagyon szeretnék elérni.

A házasságkor tett esküt komolyan kell venni. Legyinthetünk Istenre, de lelkiismeretünkre nem, és Ő ott fog jelentkezni. Ha tanácsaimat megfogadják remélhetőleg Önök is elmondhatják Burns költő szavait:

John Anderson, szívem, John,
kezdetben, valaha
hajad koromsötét volt
homlokod sima.

Ráncos most homlokod, John,
hajad leng deresen,
de áldás ősz fejedre,
John Anderson, szívem.

John Anderson, szívem, John,
együtt vágtunk a hegynek,
volt víg napunk elég, John,
szép emlék két öregnek.
Lefele ballagunk már
kéz – kézben csendesen,
s lenn együtt pihenünk majd,
John Anderson, szívem.

Felhasznált irodalom

Deus caritas est. XVI. Benedek pápa enciklikája. Szent István Társulat, Budapest, 2006.

THEODOR BOVET: *Felette nagy titok.* Verlag Opus Mysti Corporis, 1955.